

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 października 2021 roku, Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi w sprawie z wniosku R. R., H. D., A. M. z udziałem J. M. i E. N. o dział spadku po H. M. i E. M. (1):

1) ustalił, że w skład spadku po H. M. (synu A.), zmarłym w dniu 4 grudnia 1987 roku, wchodziło prawo własności nieruchomości gruntowej częściowo zabudowanej, położonej w A. przy ulicy (...), obejmującej działki ewidencyjne:

a) numer 95/25 (obecnie odrębna nieruchomość przy ul. (...) w A., dla której prowadzona jest księga wieczysta (...)) o powierzchni 0,1153 ha i wartości 149.000 zł,

b) numer 95/10 o powierzchni 0,0829 ha i wartości 107.100 zł,

c) numer 95/9 o powierzchni 0,0825 ha i wartości 106.600 zł,

d) numer 95/67 i 95/68 (dawniej numer 95/4) o powierzchni 0,6367 ha i wartości 466.400 zł,

w obrębie (...) A., jednostce ewidencyjnej (...)_2 A., powiecie (...) wschodnim, województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą KW nr (...) (aktualnie (...));

2) ustalił, że w skład spadku po E. M. (2) z domu C. (córce B. i J.), zmarłej w dniu 4 listopada 2007 roku, wchodzi prawo własności nieruchomości gruntowej częściowo zabudowanej, położonej w A. przy ulicy (...), obejmującej działki ewidencyjne:

a) numer 95/10 o powierzchni 0,0829 ha i wartości 107.100 zł,

b) numer 95/9 o powierzchni 0,0825 ha i wartości 106.600 zł,

c) numer 95/67 i 95/68 (dawniej numer 95/4) o powierzchni 0,6367 ha i wartości 466.400 zł,

w obrębie (...) A., jednostce ewidencyjnej (...)_2 A., powiecie (...) wschodnim, województwie (...), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XVI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...);

3) dokonał pomiędzy wnioskodawcami R. R., H. D., A. M. a uczestnikami postępowania J. M. i E. N. działu pozostałej części spadku po H. M. (nieobjętej umową o częściowym dziale spadku po H. M., zawartą w dniu 4 maja 2004 roku w formie aktu notarialnego przed notariuszem J. K., zarejestrowanej w Rep. A nr 2387/2004) oraz działu spadku po E. M. (1) w ten sposób, że:

działkę ewidencyjną numer (...) opisaną w punkcie 2c (drugim litera c) niniejszego postanowienia podzielił na 6 (sześć) działek ewidencyjnych oznaczonych numerami:

- 95/71 o powierzchni 0,0770 ha,

- 95/72 o powierzchni 0,1000 ha,

- 95/73 o powierzchni 0,1238 ha,

- 95/74 o powierzchni 0,1119 ha,

- 95/75 o powierzchni 0,1119 ha,

- 95/76 o powierzchni 0,0952 ha,

na mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału, sporządzonej przez geodetę uprawnionego inż. M. R. w dniu 27 lipca 2021 roku, zaewidencjonowanej za identyfikatorem ewidencyjnym operatu technicznego numer P. (...)2021. (...) przez Starostę (...) Wschodniego w dniu 9 września 2021 roku,

w następstwie czego całą nieruchomość opisaną w punkcie 2 (drugim) niniejszego postanowienia podzielił na 8 (osiem) nieruchomości oznaczonych jako działki o numerach:

a) 95/9 o powierzchni 0,0825 ha (opisana i oznaczona na wypisie z rejestru gruntów i wyrysie z mapy ewidencyjnej sporządzonych w dniu 4 sierpnia 2017 roku przez Starostę (...) Wschodniego - (...).E.421.544.2017),

b) 95/10 o powierzchni 0,0829 ha (opisana i oznaczona na wypisie z rejestru gruntów i wyrysie z mapy ewidencyjnej sporządzonych w dniu 4 sierpnia 2017 roku przez Starostę (...) Wschodniego - (...).E.421.544.2017),

c) 95/71 o powierzchni 0,0770 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału),

d) 95/72 o powierzchni 0,1000 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału),

e) 95/73 o powierzchni 0,1238 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału),

f) 95/74 o powierzchni 0,1119 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału),

g) 95/75 o powierzchni 0,1119 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału),

h) 95/76 o powierzchni 0,0952 ha (oznaczona na powyższej mapie sytuacyjnej do celów prawnych z projektem podziału) oraz 95/68 o powierzchni 0,0168 ha (opisana i oznaczona na wypisie z rejestru gruntów i wyrysie z mapy ewidencyjnej sporządzonych w dniu 4 sierpnia 2017 roku przez Starostę (...) Wschodniego - (...).E.421.544.2017), to jest łącznie o powierzchni 0,1120 ha,

i przyznał bez wzajemnych spłat i dopłat:

a) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) wnioskodawczyni R. R. na wyłączną własność,

b) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) wnioskodawcy A. M. na wyłączną własność,

c) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) na prawach współwłasności w częściach ułamkowych: A. M. w udziale o wielkości 1/25 części, R. R. w udziale o wielkości 1/25 części, J. M. w udziale o wielkości 9/25 części, E. N. w udziale o wielkości 7/25 części, H. D. w udziale o wielkości 7/25 części,

d) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) na prawach współwłasności w częściach ułamkowych: A. M. w udziale o wielkości 20/100 części, R. R. w udziale o wielkości 22/100 części, J. M. w udziale o wielkości 58/100 części,

e) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) uczestnikowi J. M. na wyłączną własność,

f) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) na prawach współwłasności w częściach ułamkowych: H. D. w udziale o wielkości 1/2 części i E. N. w udziale o wielkości 1/2 części,

g) nieruchomość oznaczoną jako działka o numerze (...) uczestniczce E. N. na wyłączną własność,

- h) nieruchomości oznaczoną jako działka o numerze (...) wnioskodawczyni H. D. na wyłączną własność;
- 4) przyznał i wypłacił ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz adw. J. Z. kwotę 4.428 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy A. M.;
- 5) przyznał i wypłacił ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz adw. Z. H. kwotę 4.428 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikowi J. M.;
- 6) nakazał pobrać od wnioskodawczyni R. R., wnioskodawczyni H. D. i uczestniczki E. N. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwoty po 500 zł tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych, zaś w pozostałym zakresie odstąpić od obciążenia wnioskodawców i uczestników obowiązkiem pokrycia nieuiszczonych kosztów sądowych.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca A. M., zaskarżając rozstrzygnięcie w części, tj. w zakresie pkt 1, 2 i 3.

Zaskarżonemu orzeczeniu apelujący zarzucił:

- a) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie, tj. art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c., art. 227 § 1 k.p.c. przez niezasadne oddalenie wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia rzeczywistej powierzchni działek o numerach (...), dla których Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi prowadzi KW za numerem (...) oraz 95/25, dla której prowadzona jest przez Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi KW za numerem (...) podczas gdy ustalenie rzeczywistych pomiarów działek ma wpływ na rozstrzygnięcie o dziale spadku;
- b) w konsekwencji błąd w ustaleniach faktycznych i przyjęcie przez Sąd, że działka (...) przypadająca R. R. ma powierzchnię 825 m², podczas gdy jest ona inna, działka przypadająca A. M. nr 95/10 ma powierzchnię 829 m² a w rzeczywistości jest inna oraz należąca do E. N. działka (...), wchodząca w skład spadku ma powierzchnię 1153 m², podczas gdy jest ona inna.

Wobec podniesionych zarzutów apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia przez jego uchYLENIE i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponadto w apelacji zawarto wnioski o zasądzenie kosztów udzielonej pomocy prawnej z urzędu w postępowaniu odwoławczym na rzecz wnioskodawcy A. M., gdyż nie została ona opłacona ani w całości ani w części, a także wniosek o nieobciążanie kosztami postępowania odwoławczego wnioskodawcy A. M..

W odpowiedzi na apelację uczestnik J. M. wniósł o oddalenie jej w całości, a także o zasądzenie od Skarbu Państwa, nie pokrytych w całości lub w części, kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikowi.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni H. D. wniosła o jej oddalenie.

Odpowiedź na apelację złożyła również uczestniczka E. N., wnosząc o oddalenie apelacji i zasądzenie od wnioskodawcy A. M. na rzecz uczestniczki E. N. kosztów postępowania apelacyjnego według norm przypisanych.

Wnioskodawczyni R. R. w pierwszym piśmie procesowym przyłączyła się do apelacji wnioskodawcy A. M..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy A. M. okazała się bezzasadna i podlegała oddaleniu.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne.

Zdaniem Sądu Okręgowego postanowienie Sądu Rejonowego odpowiada prawu i jako taki musi się ostać. Podniesione przez apelującego zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Zarzut naruszenia dyspozycji art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 162 k.p.c. i art. 227 § 1 k.p.c. należało uznać za chybiony.

W myśl art. 227 § 1 k.p.c. przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Natomiast zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c., w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Należy zauważyć, że potrzeba skorzystania z opinii biegłych w postępowaniu cywilnym występuje wyłącznie, gdy do rozstrzygnięcia sprawy, obok znajomości przepisów prawnych, niezbędne są określone wiadomości fachowe z różnych dziedzin nauki, techniki, sztuki, rzemiosła czy obrotu gospodarczego. Dowód z opinii biegłego służy w procesie dla weryfikacji twierdzeń stron o przebiegu zdarzeń (stanie rzeczy, cechach przedmiotów), wówczas kiedy nie jest możliwe dokonanie tej oceny przy uwzględnieniu wniosków płynących z wiedzy powszechnej i zasad doświadczenia życiowego ocenianych przy uwzględnieniu zasad logiki. W rozpoznawanej sprawie przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego geodety nie było konieczne. Należy bowiem wskazać, iż całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego doprowadziła Sąd Rejonowy do słusznego przekonania, że stanowi on wystarczającą podstawę do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Ustalenie rzeczywistej powierzchni działek o numerach (...) miało irrelewantne znaczenie w przypadku dokonania podziału nieruchomości wchodzących w skład masy spadkowej po zmarłych H. M. i E. M. (1).

Należy wskazać, że kwestia potrzeby dokonania pomiarów działek była przedmiotem rozważań Sądu I instancji, jak również odniosła się do niej biegła geodeta M. R.. Biegła wskazała, że do podziału nieruchomości w sprawie o dział spadku przyjmuje się granice ujawnione w ewidencji gruntów i budynków, a pomiar działek nie wniesie nic do sprawy. Granice ujawnione w ewidencji gruntów są granicami prawnymi i ich przebieg bez postępowania rozgraniczeniowego jest niezmienny. Zatem wnioskowane przemierzenie wskazanych działek byłoby zasadne w przypadku ich rozgraniczenia. Takowy pogląd przyjął również Sąd Rejonowy, wskazując w uzasadnieniu postanowienia, że dopóki stan prawny nieruchomości się nie zmieni, faktyczne użytkowanie nieruchomości odbiegające od stanu prawnego nie ma znaczenia dla postępowania działowego, a zatem nie ma konieczności mierzenia działek.

Według Sądu Okręgowego, w przypadku zgłaszanych przez apelującego wątpliwości dotyczących powierzchni działek przyznanych poszczególnym spadkobiercom, stronie przysługuje prawo do wszczęcia postępowania rozgraniczeniowego. Jest to postępowanie odpowiednie do rozstrzygania sporów dotyczących przebiegu granic nieruchomości. W niniejszym postępowaniu nie budziło wątpliwości zarówno Sądu I instancji, jak i Sądu odwoławczego, że nieruchomości wchodzące w skład spadku zostały określone w treści wniosku wraz z podaniem ich powierzchni, a w toku postępowania strony nie zgłaszały, że spadek obejmuje jakieś dodatkowe tereny. Na marginesie jedynie należy wskazać, że apelujący swoje wątpliwości opiera na własnoręcznych pomiarach dokonanych za pomocą taśmy mierniczej. Wskazać należy, że takowy sposób dokonywania pomiarów nie ma cech wiarygodności, bowiem jest niedokładny, a przez to niemiarodajny. Ponadto zauważyć wypada, że w przypadku dwóch działek wskazywana przez apelującego rzekoma różnica pomiędzy wartościami z map sytuacyjnych, a pomiarem dokonany przez wnioskodawcę była bardzo niewielka, tj. około 3-4 m².

Wobec wyżej wskazanej argumentacji Sąd Okręgowy uznał, iż Sąd Rejonowy zasadnie oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność ustalenia rzeczywistej powierzchni działek. W konsekwencji niezasadnym okazał się również podnoszony w apelacji zarzut błędu w ustaleniach faktycznych.

Sąd Rejonowy na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym przede wszystkim wypisu z rejestru gruntów wraz z wrysem z mapy ewidencyjnej oraz ustnych i pisemnych opinii biegłej geodety, prawidłowo

ustalił sposób podziału nieruchomości pomiędzy spadkobierców H. i E. M. (1). Wbrew twierdzeniom apelującego, Sąd Rejonowy słusznie przyjął powierzchnię działek (...) wynikającą z przedstawionych dokumentów, bowiem stan prawny nieruchomości nie budził wątpliwości, granice działek i ich powierzchnie zostały ujawnione w ewidencji gruntów i budynków, a jak wyżej wskazano, nie było żadnych podstaw do przeprowadzenia pomiarów tych nieruchomości w niniejszym postępowaniu, bowiem nie jest ono postępowaniem rozgraniczeniowym.

W tym stanie rzeczy Sąd odwoławczy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy nie znalazł dostatecznych podstaw, by odstąpić od zasady zawartej przez ustawodawcę w przepisie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym uczestnicy ponoszą koszty postępowania zgodnie ze swoim udziałem w sprawie. Choć do pewnego stopnia można dostrzec konflikt interesów uczestników, to ponieśli oni koszty w takim zakresie, w jakim byli zainteresowani rozstrzygnięciem (koszty pomocy prawnej oraz opłaty sądowe). Nadto postępowanie w równym stopniu wyjaśniło sytuację prawną spadkobierców.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy A. M. w postępowaniu przed sądem II instancji przez pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata J. Z. Sąd orzekł na podstawie § 16 ust. 1 w zw. z § 11 pkt 6 w zw. z § 8 pkt 7 w zw. z 3 i § 4 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 18).